

ထွန်းရွှေခိုင်
(မဟာဝိဇ္ဇာ)

မြောက်ဦးခေတ်စစ်ဘုရင်
သီရိသုဓမ္မရာဇာ
(အေဒီ - ၁၆၂၂-၁၆၃၈)

မြောက်ဦးခေတ် စစ်ဘုရင် သီရိသုဓမ္မရာဇာ (အေဒီ ၁၆၂၂ - ၁၆၃၈)

ဥယျောဇဉ်

မြောက်ဦးရွှေမြို့တော်သည် ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်၏ အရှေ့မြောက်ဘက် ကမ်းခြေအချက်အချာကျသော နေရာတွင် တည်ရှိသည်။ ပင်လယ်ပြင်အတွင်း စွန့်စားသွားလာခဲ့သော နိုင်ငံရပ်ခြားခရီးသွားများ ခရီးတစ်ထောက်နားရာ သို့မဟုတ် ကုန်သွယ်ရာသည်းခြေကြိုက် ဆိပ်ကမ်းကောင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

ရခိုင်ရိုးမတောင်တန်းကြီး၏ လေတင်ဘက်ကမ်းတွင် တည်ရှိ၍ မိုးရေချိန်ကောင်းစွာ ရရှိပြီး ဆန်စပါးနှင့် သီးနှံစုံ အကြီးအကျယ်ထွက်သည်။ ။ မြင့်မားသော ရိုးမမိုးသစ်တောနှင့် ကျယ်ပြန့်သော ပင်လယ်ပြင်ကြီးတို့ မှ သုံးမကုန်နိုင်သော သယံဇာတ ထွက်ကုန်ပစ္စည်းများ ရရှိ၍ စီးပွားစနစ် ပေါကြွယ်ဝသည်။ ချမ်းသာသည်။ ။ ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှု မရှိချေ။

ဗုဒ္ဓပွင့်တော်မူရာ အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်း ဗုဒ္ဓဂါယာနှင့်လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓသာသနာ ယဉ်ကျေးမှု ထွန်းကားရာ သီရိလင်္ကာခေါ် သီဟိုဠ်ကျွန်းနှင့်လည်းကောင်း၊ မြေကြော၊ ရေကြော၊ လေကြောသင့်၍ မြောက်ဦးရွှေမြို့တော်သည် ဗုဒ္ဓယဉ်ကျေးမှု အမွေကို အရှေ့တောင်အာရှတွင် အစောဆုံး ရရှိရာမြေ ဖြစ်လာသည်။ ။ မြောက်ဦးရွှေမြို့တော်တစ်ခွင်တစ်ပြင် လက်ညှိုးထိုးမလွဲ၊ စေတီပုထိုးသာသနိက အဆောက်အဦများ ဖြင့် ပြည့်လျှမ်းလျက်ရှိပေသည်။ ။ ဗုဒ္ဓသာသနာ ရောင်ဝါနေသို့ ထွန်းလင်းရာ မြေဖြစ်ပေသည်။ ။

ဤသို့ အဘက်ဘက်မှ ပြည့်လျှမ်းနေသည့် မြောက်ဦးရွှေမြို့တော်ကို အေဒီ (၁၄၃၀) ခုတွင် မင်းစောမွန်က တည်ထောင်ခဲ့သည် ။ ဤမည်သော မြောက်ဦးရွှေမြို့တော်မှ ခညဝတီခေတ် ဝေသာလီခေတ်၊ လေးမြို့ခေတ်စသည့် ရွှေခေတ်များ နောက် ရခိုင်တို့ ၏ နောက်ဆုံး ရွှေခေတ်ပင် ဖြစ်သည် ။ အေဒီ ၁၇၈၄ ထိ မင်းပေါင်း (၄၈)မင်း နှစ်ပေါင်း (၃၅၄)နှစ် တိုင် အုပ်စိုးခဲ့သော ထူးခြားသော နေပြည်တော် ဖြစ်သည် ။

သီရိသုဓမ္မရာဇာသည် ၁၆၂၂ ခုနှစ် နတ်ရွာစံသော မြောက်ဦးရွှေနန်းရှင် ဘုရင်မင်းခမောင်း၏ သားတော်ကြီး ဖြစ်သည် ။ ဖခမည်းတော် နတ်ရွာစံပြီးနောက် မြောက်ဦးရွှေမြို့တော်၏ ထီးနန်းကို ဆက်လက်စိုးစံတော်မူသည် ။

မြောက်ဦးရွှေနန်းရှင် သီရိသုဓမ္မရာဇာသည် မြောက်ဦးမင်းဆက်၏ (၂၀)မြောက်မင်း ဖြစ်သည် ။ နန်းတက်စတွင် အသက် (၁၈)နှစ်သာ ရှိသေးသော်လည်း ဉာဏ်အမြော်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံ၍ စစ်ရေးစစ်ရာတွင် လည်း ထူးချွန်ထက်မြက်သည် ။ ၁၆၂၄ ခုနှစ် မေလအတွင်း ဒက္ကာသို့ စစ်ချီရာ သီရိသုဓမ္မရာဇာ၏ စစ်တပ်တွင် စစ်သင်္ဘော (၁၀၀၀၀)၊ စစ်ဆင် (၁၅၀၀)နှင့် ခြေလျင်စစ်သား တစ်သန်းပါသည် ဟု အင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာ Nathan က ဆိုသည် ။ ဒတ်ချ်ကုန်တိုက်မှူး၏ အစီရင်ခံစာတွင် သီရိသုဓမ္မရာဇာအား စစ်ဘုရင်အဖြစ် လေးလေးစားစား ဖော်ပြထားသည် ။ (The most warlike King on the coast) ၎င်းကပင် ဆက်လက်၍ သီရိသုဓမ္မရာဇာသည် ဘင်္ဂလားရှေ့တန်းတွင် စစ်သင်္ဘော (၅၀၀)နှင့် စစ်သား (၈၀၀၀၀)အား အသင့်အနေအထား အမြဲထားရှိကြောင်း ဆိုပေသည် ။

ဤသို့ စစ်ရေးစစ်ရာ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသော သီရိသုဓမ္မရာဇာသည်

မကြာမီအတွင်း ထိုစဉ်က အာရှနှင့် ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်အတွင်း အခြေချရောက်ရှိနေပြီဖြစ်သော ပေါ်တူဂီနှင့် ဒတ်ချ်တို့ ၏ ကြောက်ရွံ့လေးစားရသော ဒေသခံတိုင်းရင်းသား စစ်ဘုရင်တစ်ပါး ဖြစ်လာခဲ့သည် ။ ရခိုင်ဘုရင်အား ဤသို့ အနောက်နိုင်ငံသားနယ်ချဲ့တို့ လေးစားကြောက်ရွံ့ရခြင်းမှာ အကြောင်းရှိပါသည် ။ သူတို့ ၏ အခြေခံမှာ ရေတပ်အင်အားဖြစ်၍ ၎င်းတို့ အားယှဉ်နိုင်သော ဒေသခံတိုင်းရင်းသား ပင်လယ်ပျော် ရေသူရဲ (Sea faring) ရခိုင်တို့ ၏ မိရိုးဖလာရေကြောင်းအတတ်ပညာ ကျွမ်းကျင်မှုကြောင့်ပင် ဖြစ်သည် ။

သီရိသုဓမ္မရာဇာ၏ ပိုင်နက်သည် လည်း အနောက်ဘင်္ဂလား ဟူဂလီမှ တနင်္သာရီနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံနယ်စပ်အကြားထိ ကျယ်ဝန်းလာခဲ့သည် ။ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများ အနေနှင့် ကုန်းတပ်သာရှိရာ ရေတပ်အရာမှာ ပင်လယ်ပျော်ရခိုင်ဘုရင်အား မယှဉ်နိုင်ကြခြင်းသည် အဓိကအချက်ပင် ဖြစ်သည် ။ သဘာဝလည်း ကျသည် ။

The Arakanese were now in a strong position to extend their control over S.Eastern Bengal. Sirithudhammaraja would continue to expand Arakanese influence across the bay of Bengal. In years to come Arakanese fleets would command delta of the Gange and Irrawaddy. (Stephan P.122)

သီရိသုဓမ္မရာဇာ၏ ဘုန်းသမ္ဘာနှင့် ပတ်သက်၍ နောက်ထပ်ပါရဂူဘွဲ့ရ သုတေသီများ ၏ အဆိုကိုလည်း တင်ပြချင်ပါသေးသည် ။

Arakan and Bengal, Ph.D Thesis, P.13 တွင် ကျယ်ပြန့်သော ပင်လယ်အော်ကြီးကို ထိန်းချုပ်ထားပုံကို ဤသို့ တွေ့ရသည် ။ Mrauk - U at its Zenith. (Guedes, PP 182. 183) ဟူ၍ လည်းကောင်း Arakanese fleets

operated freely from Bangal to Tenasserim (Leider. P.251) ဟူ၍ လည်းကောင်း တွေ့ရသည်။ ။

သီရိသုဓမ္မရာဇာ၏ တိုက်ရည်ခိုက်ရည် ဘုန်းသမ္ဘာနှင့်ပတ်သက်၍ အခြားတွေ့ရှိရချက်များမှာ သီရိသုဓမ္မရာဇာကို ကြောက်ရွံ့၍ မဂိုနှင့်မြန်မာ နှစ်နိုင်ငံစလုံးသည် လိပ်ပြာမလုံ၍ မြို့တော်ကို စွန့်ခွာရှောင်ပြေးကြခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ။ ကုန်းတွင်းပိုင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားကြသည်။ ။

The expansion of Arakanese influence prompted the Burmese and the Mughals of retract their provimicial capitals futher in land . The Maghals flet so insecure in Dhaka that the seat of the Bengal subah was moved far in land at Ramjahal (Diary of Van der Helm 14 march 1644, Stephan, P-140)

Unable to counter Arakanese military power in lover Burma, th e Burmese removed their capital city to Ava where they would als o be safe from Arakanese attack (Therisudhammaraja)

(Mrauk-U its Zenith (1622-38), Conclusion) Stephan P-151

သီရိသုဓမ္မရာဇာသည် စစ်ရေးကျွမ်းကျင်သည့်အပြင် စီးပွားရေးလည်း ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသည်။ ။ ဒုတိယတို့ ၏ ကိုလိုနီအင်ဒိုနီးရှားကျွန်းစုရှိ အလုပ်သမားအတွက် ဆန်လိုအပ်ချက်ကို ဆန်စပါး အကြီးအကျယ် ထွက်ရှိသော ရခိုင်ပြည်မြောက်ဦးရွှေမြို့တော်မှ ဝယ်ယူရရှိရာ သီရိသုဓမ္မရာဇာသည် ဆန်စပါးဈေး ကမောက်ကမ မဖြစ်စေရန် အမြဲထိန်းချုပ်ရောင်းဝယ်သည်။ ။ အထူးသဖြင့် ဆန်ကို အိန္ဒိယသို့ တင်ပို့ရောင်းချရာတွင် ဘုရင်ကိုယ်တိုင် ကြီးကြပ်လုပ်ကိုင်သည်။ ။

ဘာသာရေးတွင် လည်း ရိုသေကိုင်းရှိုင်း၍ မဟာမုနိဘုရားကုန်း
တော်တွင် ဥပုသ်ရက်ရှည် စောင့်ခြင်းကို စိတ်ပါလက်ပါ ဆောင်ရွက်
လေ့ရှိသည်။ ။ စစ်ရေးစစ်ရာတွင် မာကျောသလောက် သံတမန်ရေးရာ
တွင် သူမတူအောင် ထူးချွန်၍ ပျော့ပျောင်းသူဖြစ်သည်။ ။ နိုင်ငံရေးအရ
ပေါ်တူဂီဘုန်းတော်ကြီး မန်နရစ်ကို မလုပ်မယှက်နိုင်အောင် ထိန်းချုပ်
ထားနိုင်သလို မန်နရစ်အဖို့ လည်း အကျေနပ်ကြီး ကျေနပ်စေအောင် သံ
တမန်အရေးအရ ပြေလည်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးသည်။ ။

သီရိသုဓမ္မရာဇာသည် အမြော်အမြင်ကြီးသည့်အပြင်
မာန်မာနလည်း ခက်ထန်မာကျောပုံ ရသည်။ ။ ဒင်္ဂါးကို နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင်
သွန်းလုပ်ထုတ်ဝေခဲ့ပြီး သူ၏ ဒင်္ဂါးတွင် ယခင်မင်းများ ၏ အစဉ်အလာ
ကို သွေဖီ၍ ကုလားဘွဲ့ကို ထည့်သွင်းသွန်းလုပ်ခြင်းကို စတင်ငြင်းပယ်ခဲ့
သူလည်း ဖြစ်သည်။ ။

သီရိသုဓမ္မရာဇာသည် ရခိုင်ရာဇဝင်တွင် အကြီးကျယ်ဆုံးနှင့် အခမ်း
နားဆုံးသော နန်းတက်ရာဇာဘိသေက မင်္ဂလာ ဘိသိက်ပွဲတော်ကြီးကို (၃)
လကြာသည့်တိုင် ကျင်းပခဲ့သည်။ ။ ရက်ပေါင်း (၉၀)ကြာမျှ ဆင်ပေါင်း
လေးရာတို့ ကို ကကြိုးစုံလင်စွာဖြင့် နေ့စဉ်ကပြကြရသည်။ ။ ဧရာမ ရှုခ
င်းတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ။ ဤသို့ အဘက်ဘက်မှ နိုင်ငံနှင့်လူမျိုးအတွ
က် စွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့သော မြောက်ဦးခေတ်စစ်ဘုရင် သီရိသုဓမ္မရာဇာဘု
ရင်မင်းမြတ်သည် အသက် (၃၄)နှစ်၊ ငယ်ရွယ်နုပျိုစဉ်တွင် ပင် ထူးဆန်း
စွာ ရုတ်တရက် နတ်ရွာစံခဲ့ရကြောင်း ရခိုင်ရာဇဝင်တွင် တွေ့ရပါသတ
ည်း။

ထွန်းရွှေခိုင် (မဟာဝိဇ္ဇာ)

၂၀၀၄ ခု၊ မတ်လ (၁၀)ရက်

* * *